

SISEMINISTEERIUM

Rainer Saks
Välisministeerium

Teie: 13.12.2018 nr 15.2-4/6778

Meie: 30.01.2019 nr 5-1/60-2

Siseministeeriumi sisend Euroopa Nõukogu
vähemusrahvuste kaitse raamkonventsiooni
täitmise aruande koostamiseks

Austatud härra kantsler

Vastuseks Teie kirjale, kus palute Siseministeeriumi kaasabi Euroopa Nõukogu vähemusrahvuste kaitse raamkonventsiooni täitmise aruande koostamiseks, edastame Teile käesolevaga oma sisendi. Siseministeerium on sisendi koostamisel võtnud aluseks Eesti eelmise aruande ning Euroopa Nõukogu nõuandekomitee arvamuse ja soovitused, mis jäävad Siseministeeriumi pädevusse, samuti ministrite komitee otsuse konventsiooni rakendamise kohta Eestis.

Määratlemata kodakondsusega isikute arvu vähendamine on üks Eesti Vabariigi Valitsuse prioriteete ja viimastel aastatel on Eesti valitsus rakendanud mitmeid meetmeid, et suurendada inimeste huvi kodakondsuse taotlemise vastu. Eesmärgi täitumisele on suuresti kaasa aidanud kodakondsuse seaduse muudatused ning erinevad teavitustegevused. Mitmed seadusandlikud muudatused on vastu võetud naturalisatsiooni hõlbustamiseks ja seda eelkõige laste ja vanemate inimeste osas.

Võrreldes eelmise järelevalve etapiga, st alates 2014. aasta algusest siiani, on määratlemata kodakondsuseta isikute arv oluliselt vähenenud ning väheneb järjepidevalt. Kui Politsei- ja Piirivalveameti andmetel elas 01.01.2014 seisuga Eestis kehtiva elamisloa alusel 91 288 määratlemata kodakondsusega isikut, kellest alla 15-aastaseid lapsi oli 1086, siis 2019. aasta 1. jaanuariks on määratlemata kodakondsusega isikute arv vähenenud 13 410 isiku võrra ning praegu elab Eestis 77 878 määratlemata kodakondsusega isikut, kellest alla 15-aastaseid lapsi on 136. Seega moodustavad määratlemata kodakondsusega isikud praegu Eesti elanike arvust 5,5%.

01.01.2016 jõustusid kodakondsuse seaduse muudatused, mille tulemusena on kodakondsuse menetlused lihtsamad ja paindlikumad ning määratlemata kodakondsusega vanemate lapsed saavad Eesti kodakondsuse automaatselt ilma vastavat taotlust esitamata. Siinjuures on oluline rõhutada, et enam ei tekki juurde määratlemata kodakondsusega lapsi, sest kõik Eestis sündinud lapsed ja kohe pärast sündi koos vanemaga Eestisse elama asunud lapsed, kes jääksid vanemate järgi määratlemata kodakondsusega, saavad naturalisatsiooni korras sünni hetkest Eesti kodanikeks automaatselt. Tingimuseks on, et lapse vanemad või last üksi kasvatav vanem ei ole ühegi riigi kodakondsuses ning on lapse sünni hetkeks elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat. Kodakondsuse seaduse eelnimetatud muudatuse kohaselt said automaatselt Eesti kodakondsuse arvates 01.01.2016 ka need lapsed, kes olid sündinud Eestis enne 01.01.2016 ning kelle mõlemad vanemad olid määratlemata kodakondsusega ja olid elanud Eestis seaduslikult vähemalt 5 aastat. Kõnealuse seadusemuudatuse tulemusena on 01.01.2016 kuni 01.01.2019 Eesti kodakondsuse automaatselt saanud 1301 last.

Kuigi Eestis ei ole üldjuhul lubatud mitmikkodakondsus, on alates 01.01.2016 tehtud alaealiste suhtes erisus ja neil on lubatud olla mitmes kodakondsuses. Seega, kui alaealine on omandanud alaealisena nii Eesti kodakondsuse kui ka mõne muu riigi kodakondsuse, ei võeta temalt Eesti kodakondsust ära, vaid tal on õigus ja kohustus teha valik täisealiseks saades, st loobuda kas Eesti või mõne muu riigi kodakondsusest kolme aasta jooksul pärast 18-aastaseks saamist.

Alates 13.02.2015 on lihtsustunud naturalisatsiooni tingimused üle 65-aastaste ja vanemate inimeste jaoks. Kodakondsuse taotlemisel ei ole neil vaja sooritada eesti keele eksamit täies mahus, vaid nemad peavad sooritama vaid suulise keeleeksami.

Lisaks eelnevatele muudatustele jõustusid 01.01.2016 veel kaks olulist naturalisatsiooni protsessi lihtsustavat muudatust. Kui enne oli naturalisatsiooni taotlenud isikule kehtestatud 6-kuuline ooteaeg ja taotleja pidi selle möödumisel oma jätkuvat soovi kinnitama, siis ooteajast ja kinnituse esitamise nõudest on nüüdseks loobutud. Oluline on ka see, et 8 aasta jooksul viimase 5-aastase järjestikuse Eestis elamise nõue on asendatud lihtsalt 8-aastase Eestis elamise nõudega.

Erinevate uuringute põhjal on ilmnunud, et sageli on täiskasvanute, eriti vanemate inimeste, naturaliseerimise vähenemise oluliseks põhjuseks tasuta eesti keele õppe võimaluste puudumine, mis aitaks kodakondsuse eksamiksi valmistuda. Selle probleemi leevendamiseks jõustus 01.01.2019 kodakondsuse seaduse muudatus, mille kohaselt on Eesti kodakondsust soovivatel inimestel võimalus sõlmida leping, mille kohaselt pakub riik tasuta eesti keele kursusi ja võimaldab soovijatele keeleõppeks tasustatud õppepuhkust. Lepingut, mille alusel pakub riik tasuta eesti keele kursusi ja tasustatud õppepuhkust, võimaldatakse sõlmida inimesel, kes on vähemalt 15-aastane, elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat ning ei ole viimase kahe aasta jooksul osalenud riigi poolt rahastatud eesti keele õppes. Keeleõpe hõlmab A1, A2 ja B1 taseme õpet, mis tähendab, et inimene saab alustada keeleõpet nullist ning saavutada kodakondsuse saamiseks vajaliku taseme. 13. jaanuari 2019 seisuga on 420 inimest avaldanud soovi sõlmida keeleõppe leping.

Lisaks eelnimetatud meetmetele jätkub Politsei- ja Piirivalveameti prefektuurides pidev teavitustöö, mille käigus selgitavad ametnikud määratlemata kodakondsusega isikutele, sõltumata nende pöördumise eesmärgist, et neil on võimalus endale ja oma lastele taotleda Eesti

kodakondsust ning selgitatakse Eesti kodakondsuse eeliseid kodakondsuseta staatusega võrreldes.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Lugna
kantsler

Margit Veenpere 6125149
margit.veenpere@siseministeerium.ee